

Otto Bickel i la seva iniciativa postal de 1893

Un altre episodi de la història postal andorrana

Gerhard Lang-Valchs

Resums

Català

Otto Bickel i la seva iniciativa postal de 1893.

L'intent de l'alemany Otto Bickel, especulador filatèlic, de millorar el servei postal d'Andorra i crear una administració postal pròpia es veurà ràpidament frustrat en adreçar-se al síndic general, que l'envia al delegat permanent a Perpinyà, tant per la negativa del costat francès, en considerar-lo estranger, com per la del costat espanyol, pels seus antecedents.

Castellano

Otto Bickel y su iniciativa postal de 1893.

El intento del alemán Otto Bickel, especulador filatélico, de mejorar el servicio postal de Andorra y crear una administración postal propia se verá rápidamente frustrado en dirigirse al síndico general y éste enviarle al delegado permanente de Perpiñán, tanto por la negativa del lado francés, en considerarlo extranjero, como del lado español, por sus antecedentes.

Français

Otto Bickel et son projet postal de 1893.

La tentative de l' spéculateur philatélique allemand, Otto Bickel, d'améliorer le service postal en Andorre et de créer une administration postale propre a été un échec. Tout d'abord il s'est rendu auprès du Président du Parlement Andorran qui l'a renvoyé à son tour au Délégué Permanent de Perpignan. L'essai a échoué aussi bien par le refus du côté français parce qu'il était considéré comme un étranger que du côté espagnol où sa proposition a été refusée par ses antécédents.

English

Otto Bickel and his 1893 postal initiative.

The attempt of the German philatelic speculator Otto Bickel to improve the Andorran postal service and create its own postal administration was extremely short-lived. His appeal to General Syndic (the president of the Parliament) was forwarded to the Permanent Delegate of the French Co-Prince in Perpignan, who denied Otto Bickel permission to develop his initiative because he was a foreigner. The Spanish authorities also denied him this permission because of his antecedents.

na de les iniciatives per millorar el servei postal a les valls d'Andorra i d'instal·lar-hi al mateix temps una administració postal va ser idea de l'alemany Otto Bickel. Carles Romeu, veguer francès durant més de trenta anys, recorda els seus intents i el seu pas per Andorra quan als anys vint ell mateix pren una iniciativa semblant i intenta canviar el servei de correus, que seguia sent tan rudimentari com aleshores. Per a la majoria de la gent el nom d'aquest filatèlic alemany llavors ja havia caigut en l'oblit, si és que l'havien sentit anomenar en aquells anys. Qui era aquest senyor? Què volia i per què van fracassar els seus esforços?

"... who resided in San Marino between 1891 and 1894, diffusing knowledge and promoting the collection of the Republic's postal values through the multi-lingual monthly San Marino-Philatelist and his original illustrated envelopes."

Bickel va néixer l'11 de novembre de 1862 a Eppingen (Alemanya), uns trenta quilòmetres al sud de Heidelberg. No sabem pràcticament res sobre els primers 29 anys de la seva vida. Explica ell mateix que en aquells anys havia estat a Àsia, Àfrica i Oceania. A més de la seva llengua materna: francès, anglès i italià, devia parlar diversos idiomes. Quan el 1891 es va apuntar com a soci al Club Filatèlic Internacional de Dresden, com a membre número 1.506, acabava de fundar una empresa. No queda clar si a través d'aquesta empresa pensava dedicar-se a la filatèlia o al col·leccionisme de llibres i fòsils o a ambdós. Quan, poc després, entra en el món de la filatèlia com a comerciant ja té clar que es dedicarà a la filatèlia de països petits, poc coneguts i notoris per la seva escassa correspondència, cosa que suposava treballar per a una clientela reduïda.

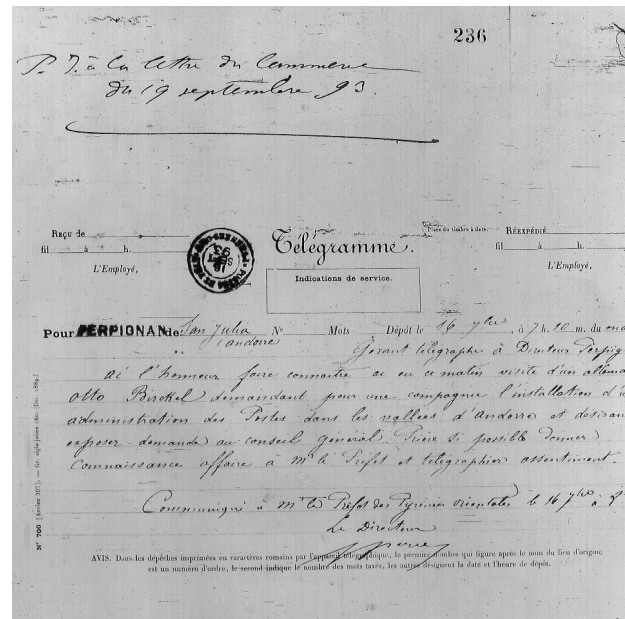
Fidel a la seva idea es trasllada el 1891 a San Marino, país que ja tenia segells propis des de 1877. El gener de 1892 treu el primer exemplar d'una nova revista filatèlica, el *San Marino Philatelist*, una revista trilingüe en alemany, anglès i italià. S'hi podien trobar, a part de les novetats en el camp de la filatèlia (de San Marino), anuncis de 32 comerciants filatèlics més, recollits per 22 agents seus en diversos països, prova d'una considerable activitat comercial.

Motivat pels seus èxits inicials, decideix obrir un segon negoci. No obstant això, no podia tirar endavant aquest pla sense l'ajuda d'una persona de confiança, Leonie Berger, filla d'un hotelier alemany, amb la qual es casa el novembre de 1892. Ja a la primavera de 1893 se'n van tots dos a Cettigne, l'aleshores capital de Montenegro, una ciutat de 2.000 habitants. A nom de la seva muller hi obre un altre negoci, de cigarretes i segells. Sembla que només la presència de Bickler va produir en aquell país l'aparició de diversos segells i targetes postals rares. Una estranya cooperació amb el ministre montenegrí de Correus contribueix a la multiplicació de rareses filatèliques i deixa alguns guanys addicionals a les arques del petit Estat.

Quan a la tardor de 1893 intenta entrar a Andorra ja li devien anar malament els negocis a San Marino. Ple d'optimisme, havia anunciat per a l'any 1892 una tirada de 5.000 exemplars de la seva revista, però no sabem si realment ho va poder fer i si després va aconseguir vendre'ls. La dificultat de portar a la vegada dos negocis tan allunyats l'un de l'altre i les crítiques d'alguns comerciants, que li van retreure haver manipulat la política d'emissió de la petita república amb la seva creixent correspondència i les seves compres calculades de segells i d'haver especulat després amb edicions provisionals que l'administració postal es veia obligada a editar, li van fer tancar, el 1894, definitivament la botiga a San Marino i va haver de traslladar-se a Montenegro. Així va morir també la seva revista.

Però a Montenegro tampoc no li va anar bé a la llarga. Massa aviat l'administració local va aprendre a manejar alguns dels trucs amb què havia treballat l'alemany i finalment es va acabar el negoci per a Bickel.

Els Bickel van tornar a Alemanya i a partir de 1895 va seguir amb els seus negocis filatèlics a Munic. Poc temps abans de néixer l'únic fill, Edmund, es van traslladar durant un parell de mesos fora de la ciutat i després quasi tres anys a Berlín. No els devia anar tan bé com s'havien imaginat i van tornar el 1903 a Munic, d'on ja no es van moure, només per a viatges de negocis. Aquests viatges van portar Otto Bickel a Sèrbia, Liechtenstein, Creta i finalment a quasi tota Escandinàvia, a la recerca de coses rares en el camp filatèlic.

telegrama Bickel and_asc_1893

Sembla que als anys 20 va reduir les seves activitats filatèliques. Poc se sent a dir d'ell, amb 60 anys complerts. Acabada la Segona Guerra Mundial, Otto Bickel va morir, el 5 de juliol de 1946, a 84 anys a Munic, on va ser enterrat

junt amb la seva muller, que s'havia separat d'ell quasi dues dècades abans i que havia mort el 1938.

Quan Otto Bickel va arribar, el setembre de 1893, a Andorra i Perpinyà ja aportava alguna experiència en el camp filatèlic. Per un costat, era un aficionat i col·leccionista; per l'altre, comerciant. Havia vist de prop l'organització postal en dos petits estats i hi havia tractat amb els responsables.

Com que pels seus negocis acostumava a buscar camps apartats, és a dir països petits com San Marino, Montenegro o més tard Liechtenstein, Sèrbia o Creta, no és estrany que es fixés en Andorra, que era una de les terres filatèlicament amagades que encara quedaven a Europa.

A mitjan setembre de 1893 Otto Bickel es presenta a les Valls per proposar millorar el servei postal andorrà i crear una administració postal pròpia tal com ja existia a la gran majoria dels estats europeus. El síndic general, qui, se suposa, va enviar l'avís corresponent per telegrama de Sant Julià a Perpinyà, estaria una mica desconcertat en sentir la proposta, perquè era la segona oferta en poc temps.¹ La primera ja s'havia debatut al Consell General però no s'havia pres encara cap decisió definitiva. Així que —el més probable—, sense explicar-li res de la iniciativa de Plácido Ramón de Torres, que estava en marxa, se li va indicar que el prefecte de Perpinyà era la persona més indicada per presentar-li aquelles pretensions, però que a París es decidiria definitivament sobre la proposta.

Otto Bickel va anar llavors a Perpinyà, on va presentar el seu projecte el 19 de setembre al prefecte. Abans havia enviat una carta al ministre competent per als assumptes de correus, de la qual portava una còpia, en què explicava el seu projecte.

Com es desprèn de la carta que escriu el dia següent al seu ministre d'Afers Exteriors, al prefecte no li feia gaire gràcia la proposta de l'alemany. Suggerix, sense més consideracions, que es comunicui al Consell General que qualsevol decisió positiva per la seva part seria vetada oficialment. La nota marginal, probablement feta pel mateix ministre, n'explica el perquè. No es pot admetre que un estranger es faci càrrec d'un servei públic a Andorra.² El 2 d'octubre li contesta el ministre. Comunica al prefecte el contingut de la seva resposta directa a Bickel: França s'encarregarà de les millores necessàries. Segueixen les raons de la nota marginal ja conegudes a més de l'encàrrec de comunicar la negativa ministerial al Consell General. Una carta paral·lela la rep el ministre competent de les Comunicacions, que havia enviat al seu col·lega la sol·licitud inicial. Acaba dient que caldrà informar també el director de Correus de Perpinyà. La resposta per a Bickel s'escriu realment el dia següent: França ampliarà el servei existent si és necessari. Això darrer no era dir per dir. Un estudi sobre la situació postal a Andorra³

que el ministre havia encarregat al director de Perpinyà arran de la iniciativa de l'alemany, amb data de 6 de novembre, arriba el dia 8 a París. Resumint: cal fer alguna cosa per millorar el servei postal actual.⁴

El ministre competent, no obstant això, es fixa en les despeses i la quantitat de correspondència lliurada i arriba a la conclusió que els ingressos que produeix el servei de correus no cobreixen ni de bon tros les despeses que genera.⁵

Però, encara que no implicat directament, també el copríncep episcopal estava al corrent de les propostes de l'alemany. Amb motiu d'una trobada entre el prefecte i el representant del bisbe —així ho diu el prefecte en la seva carta al ministre del 7 de novembre— també es va tocar el tema d'Otto Bickel. El mitrat sabia ja que els francesos havien denegat la sol·licitud a Bickel, cosa que veia amb bons ulls. Per a ell, Bickel era un especulador amb unes intencions més que dubtoses. Les indagacions fetes per ell a l'entorn de la reputació de l'alemany no havien confirmat sinó els dubtes que havia tingut des del principi.⁶

Amb la negativa que rep Bickel i les consideracions sobre els guanys inexistents estem un altre cop al punt de partida. No ha canviat res, tot continuarà igual. Així acaba, en dos mesos escassos, un dels episodis més curts en el qual algú va tractar de canviar el curs de la història postal d'Andorra. I com molts altres abans i després, va quedar en foc d'encenalls.

Bibliografia

- Hermann Dietz: "Pionier und Geschäftemacher, Otto Bickel in Montenegro", a *Südost-Philatelie* 72/2001, pàg. 1356-1363
 Christian Hörter: "Er hinterließ Spuren in der Philatelie - Ein Beitrag zur Geschichte der Philatelie. Otto Bickel (1862-1946)" a *Philatelie*, 349/350, juliol/agost 2006
 Arxiu Nacional d'Andorra (ANA). Arxiu de les Set Claus, Arxiu del ministeri d'Afers Estrangers francès Archives Départementales des Pyrénées Orientales (APO), Délégation permanente pour l'Andorre, 1723 W

Notes

1. ANA, ASC segle XIX, 3404-3406. Sembla que els francesos, curiosament, no s'havien assabentat de la iniciativa *paralel·la* de Plácido Ramón de Torres.
2. ANA, Arxiu del ministeri d'Afers Exteriors francès, 1893/09/19, s.l. Correspondència relativa al servei de correus francès i a la proposició de Bickel. AMAEF, CPA 17, 5.4., R 822, carta del prefecte de Perpinyà al seu ministre d'Afers Exteriors del 20 de setembre: "Il est inadmissible l'établissement d'une administration publique dirigée par un étranger."
3. Ibídem. Carta del prefecte de Perpinyà al seu ministre d'Afers Exteriors del 6 de novembre.
4. Ibídem. "Il est donc nécessaire de remédier a l'imperfection du service postal actuel."
5. Ibídem. Carta del ministre de Comunicacions al seu homòleg d'Afers Exteriors del 13 de novembre "Les recettes sont donc loin d'égalier les dépenses."
6. Ibídem, carta del prefecte de Perpinyà al seu ministre d'Afers Exteriors del 7 de novembre. Després de l'emissió d'una primera sèrie, que pensava vendre en gran part a col·leccionistes i comerciants, planejava canvis mensuals. No queda gaire clar a què es refereix concretament, però tenint en compte les seves actuacions anteriors es pot pensar en sobrecàrregues (provisionals) i en canvis de color per crear noves varietats.